

El sentit del treball des dels ensenyaments de sant Josepmaria Escrivà

David Armendáriz
Investigador de
l'Institut d'Antropologia
i Ètica
Universitat de Navarra

Ressenya del "IV Simposi internacional fe cristiana i cultura contemporània" sobre "El sentit del treball des dels ensenyaments de sant Josepmaria Escrivà en el context del pensament contemporani". Organitzat per l'Institut d'Antropologia i Ètica de la Universitat de Navarra a Pamplona, els dies 9 i 10 de desembre de 2002.¹

La recuperació de la dimensió ètica del treball

Vivim immersos en una cultura que, amb freqüència, considera el treball i l'esperit com a esferes oposades. La dita *s'ha de treballar per viure i no viure per treballar* dona a entendre que el treball és com una càrrega que impedeix gaudir de la vida.

Això pot portar, però, a considerar el treball com un mitjà no més orientat al benestar. El concepte *descans merescut* pot acabar convertint-se, doncs, en la finalitat última d'una forma d'entendre el treball que mira constantment al cap de setmana. "Treballem per construir un món millor", podrien afirmar els més idealistes. No obstant això, ens podem preguntar: "i, en un món feliç, en el paradís anterior al pecat, o bé al cel, no existirà el treball?"

Podríem parlar, d'una banda, de la idea *dialèctica* del treball, com a conseqüència del pecat o de la imperfecció del món, que intenta reparar-lo, i d'una altra, d'una concepció *burocràtica*, aquella que l'entén com un procés immers en una teranyina que atrapa l'home.

"Per fer front a aquests conceptes reduccionistes o alienants del treball –afirmà el professor Miguel Lluch (Universitat de Navarra)–, sant Josepmaria Escrivà va revitalitzar el treball, entenent-lo com un àmbit d'unió amb Déu i de servei als homes, ja que la vocació professional és part essencial de la crida universal de Déu a la santedat". Així, el treball cristià és treball de Crist. En aquest sentit, el professor Antonio Aranda (Universitat Pontifícia de la Santa Creu, Roma) va destacar el seu *caràcter missioner*: "en el cor de l'home, hi bateguen Adam i Crist. Adam com el pare del pecat i de la mort i Crist com l'esperança en la resurrecció. L'home redimit per Crist té la tasca de reconciliar el món amb Déu".

Vivim immersos en una cultura que, amb freqüència, considera el treball i l'esperit com a esferes oposades.

¹ Traducció i edició de Lluïsa Piqué, professora de la Facultat de Comunicació, Universitat de Navarra.

La vida feta treball

Aquesta concepció del treball com a obrar lliure de l'home, va assenyalar el professor Gonzalo Redondo (Universitat de Navarra), el porta a considerar la seva vida com a treball. Qualsevol dicotomia entre el treball i el lleure perd de vista que, per obra de la redempció de Crist, totes les dimensions de la vida humana, inclòs el descans, són corredemptores i, per tant, són treball, si contribueixen a restablir l'ordre trencat pel pecat.

Per això, cal realitzar el treball lliurement. Només així és donació de l'home a Déu i als altres. Segons Redondo, aquesta és la manera de transformar el món i perfeccionar l'home. Una societat només progressa quan progressen els homes. De la mateixa manera que el progrés científic o tecnològic és un desordre si no s'orienta al desenvolupament de la persona, com passa amb els avenços de la genètica o de la biologia.

Santificar el treball, regenerar el treball

Per al professor Antonio Argandoña (IESE), s'ha d'harmonitzar la dimensió productiva i remunerativa, la contribució al bé social i al desenvolupament personal. L'activisme és un risc de la societat actual. Treballem més per guanyar més. El treball es redueix així a un cercle de productivitat i remuneració.

La nostra època, indicà Argandoña, és potser la primera en la qual la feina s'ha convertit en addicció. En molts casos, omple el buit d'una vida sense sentit o de la desordenada ambició de benestar econòmic. L'home es fa així esclau del treball, no coneix la realitat del que fa i la competitivitat corroeix el teixit social. El nivell de vida substitueix la qualitat de vida i l'home deixa de ser el veritable subjecte del treball.

Segons Argandoña, "santificar el treball no és tant beneir una feina sinó generar el treball des de la gràcia". Unit a Déu per la gràcia, el treball transforma el món i eleva la naturalesa de l'home.

El treball com un do

"Si la nostra vida resplendís [...], sobriarien les paraules; si mostréssim les obres, no hi hauria un sol pagà". Aquestes paraules de sant Joan Crisòstom, citades amb freqüència per Josepmaria Escrivà, van servir al professor José Luis Illanes (Universitat de Navarra) per manifestar que "l'home està cridat originàriament al treball" i que "no treballa la màquina, sinó l'home". El reconeixement de la dignitat de l'home com a subjecte de treball, planteja l'interrogant d'on radica la dignitat del treball, i quina és la seva essència.

Com a participació en el poder creador de Déu, el treball es revela com un desenvolupament i transformació de la natura,

Avui, molts veuen el treball com una obligació. Aquesta mentalitat porta a negar la iniciativa al treballador, a fer només "l'imprescindible" o "allò que em pertoca".

per portar-la a Déu. Com a participació en la redempció de Crist, el treball col·labora en la gran tasca de reconciliar la creació sencera amb Déu. En tots dos casos, afirma Illanes, l'entranya del treball és l'amor, que s'uneix a la vida divina i es converteix en "treball de Déu".

Treball i creativitat

Treball i llibertat s'han considerat amb freqüència valors oposats. Abans, es condemnava a "treballs forçats" i avui, molts veuen el treball com una obligació. Aquesta mentalitat porta a negar la iniciativa al treballador, a fer només "l'imprescindible" o "allò que em pertoca".

Per sant Josepmaria Escrivà, assenyala el professor Alejandro Llano (Universitat de Navarra), la llibertat és, com el treball, un do de Déu a l'home que es desenvolupa, precisament, mitjançant el treball. "Escrivà –afirmà Llano– estimava la llibertat, la diferència, l'originalitat, l'espontaneïtat, i no li agradaven les mentalitats rígides. El seu *mètode* era la *personalització*, que ho ha d'impregnar tot, amb la força creadora de la lliure iniciativa".

"La llibertat vivifica així el treball des de dins; santificar-lo no és només fer-lo amb perfecció, sinó amb amor –afirmà Llano–, i això porta a excedir-se, a ser creatiu, a aprendre, a ser més competent, i a veure'l com un servei als altres. Potenciar la iniciativa dels treballadors duu a convertir-lo en un àmbit de llibertat i afavoreix el joc entre les llibertats dels individus".

Professors Antonio Aranda, Miguel Lluch, M^o Pia Chirinos, Alejandro Llano, Gonzalo Redondo i Antonio Argandoña.

Això porta a
excedir-se, a ser
creatiu, a aprendre,
a ser més
competent, i a
veure el treball com
un servei als altres.